VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiertotalouden tilanne ja rahoitus

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

4.10.2024

Tilanne

- Hallitusohjelman mukaan Suomi parantaa omavaraisuutta ja luonnon tilaa, nostaa jalostusastetta sekä parantaa luonnonvarojen kestävää käyttöä edistämällä kiertotalouden ratkaisuja (7. Puhtaan energian Suomi).
- Ympäristöministeriö toteuttaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa strategista kiertotalousohjelmaa. Tavoitteena on muutos, jossa kiertotalous tehostaa luonnonvarojen käyttöä ja uudistaa Suomen taloutta. Kiertotalousohjelman toteuttamiseen on ehdotettu 520 000 € vuoden 2025 talousarvioehdotuksessa. (TAE 2025).
- Kiertotalouslain valmistelu on alkanut.

Kiertotalouden nykytilan arviointi

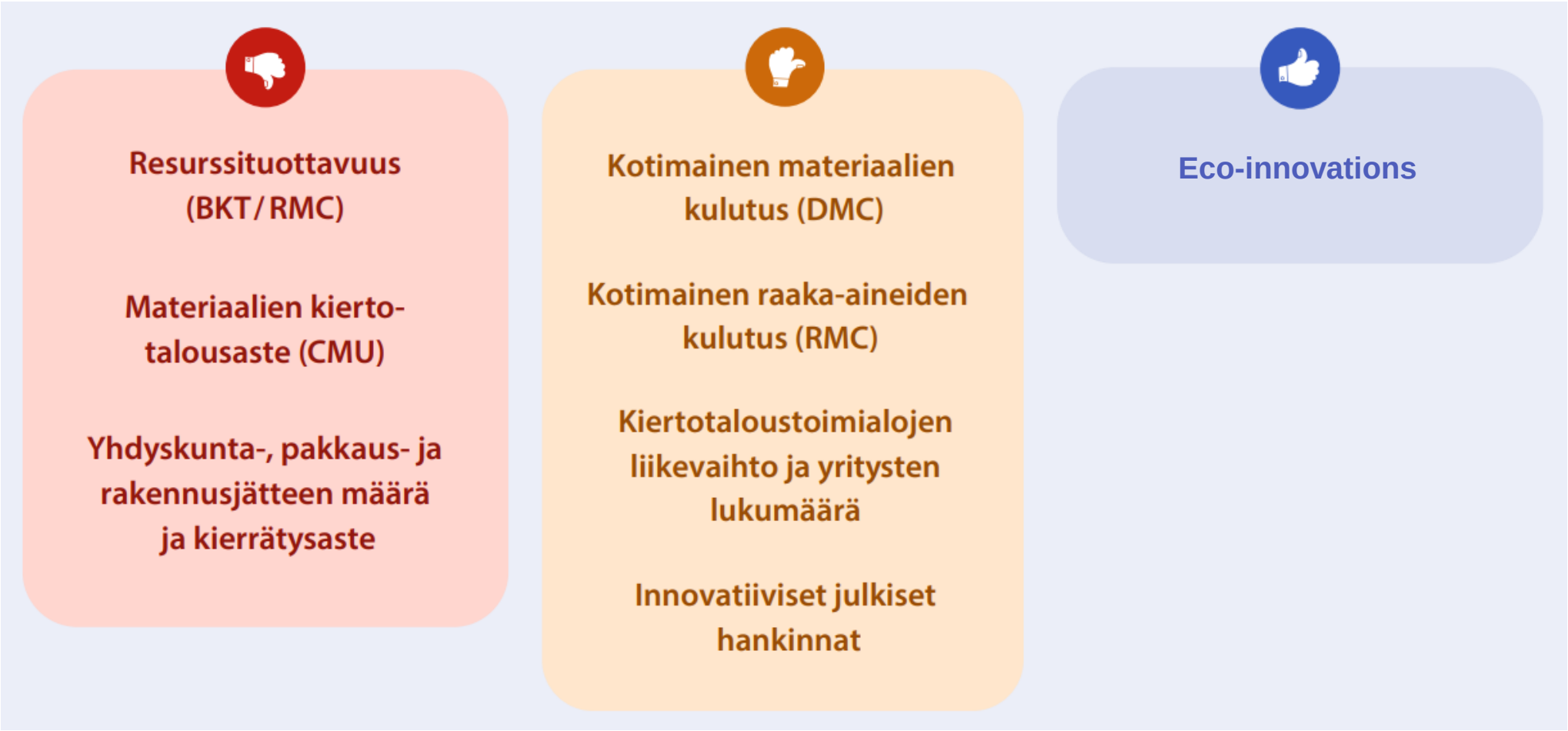

Lähde: Haila et al. 2023. Politiikkasuositus: Kiertotalousohjelmalle asetettuja tavoitteita ei saavuteta pelkällä porkkanalla.

Kiertotalousohjelman avaintoimenpiteet

Kiertotalouden green deal

- Vapaaehtoisuuteen perustuva strateginen sitoumusmalli.
- Edistää Kiertotalousohjelman tavoitteiden saavuttamista tuomalla eri toimijat yhteen ratkaisemaan pullonkauloja sekä edistämään vähähiilistä kiertotaloutta.
- Taustalla tutkimuslaitosten (Syke, VTT, Luke, GTK) skenaariot kiertotaloustoimien vaikutuksista talouteen ja ympäristöön.
- Toteuttaa Suomen RRF-ohjelmaa.

Lisätietoja: ym.fi/kiertotalouden-green-deal

Kiertotalous-Suomi (KiSu)

- Suomalaisen kiertotalousosaamisen ja
  -tiedon solmukohta.
- Tukee kuntien, elinkeinoelämän ja kiertotalouden ekosysteemien työtä helpottamalla toimijoiden tiedon saantia, yhdessä tekemistä ja verkostoitumista.
- Koordinointi: Motiva & Syke

Lisätietoja: kiertotaloussuomi.fi

Circular Design -kehityspolku

- Kiertotalouden valmennusohjelma, jota pilotoitiin 50 yrityksen johtohenkilön sekä tuote- ja palvelusuunnittelijan kanssa.
- Tarjosi ajankohtaista tietoa, työkaluja ja vertaistukea kiertotalousliiketoiminnan kehittämiseen.
- Päätoteuttajat: Ethica Oy & Design Forum Finland
- Tavoitteena jatkuva toiminta BF:n kautta?

Lisätietoja: Circulardesignsuomi.fi

Kiertotalouden green dealin toimenpidealueet

1.

Rakennetun ympäristön hankkeiden suunnittelu ja valmistelu ohjaa kiertotalouteen

Vaalitaan olemassa olevaa rakennettua ympäristöä ja tehostetaan käyttöasteita

Kasvatetaan uudelleenkäyttö- ja kierrätys-tuotteiden markkinoita rakentamisessa

2.

Kestävä tuotesuunnittelu ja liiketoimintamallit strategioiden ytimessä

Kiertotalous uudistaa tuotantoprosesseja ja hyötyy sähköistyksestä

Lisätään sivuvirtojen, kierrätysmateriaalien ja bioraaka-aineiden arvoa tuotannossa

3.

Lisätään kiertotaloustuotteita ja kiertotalouspalveluita markkinoilla

Kehitetään kiertotalouden palveluja arjessa

4.

Suunnitellaan kiinteistöt ja yhdyskunnat osaksi säästävää ja älykästä energiajärjestelmää

Hyödynnetään hukkaenergiat energian-tuotantotarpeen vähentämiseksi

Edistetään polttoon perustumatonta tuotantoa ja uusia energiaratkaisuja

5.

Lisätään ravinteiden kierrätystä ja sivuvirtojen hyödyntämistä

Lisätään maaperän hiilensidontaa

Lisätään kotimaisten kasvisten ja kalan käyttöä resurssitehokkuuden parantamiseksi

Vähennetään ruokahävikkiä ja pakkauksiin käytettävien luonnonvarojen määrää

Kiertotalouden green dealin tuki

Kehitetään kiertotalouden ohjauskeinoja

- Lainsäädäntö: Selvitämme kiertotalouslakia, kehitämme lainsäädäntöä edistääksemme rakentamisen maa-ainesjätteen hyödyntämistä maarakentamisessa, selkeytämme rakentamislailla rakennusmateriaalien kiertotaloutta.
- Uusiomateriaalit: Sujuvoitamme lupamenettelyjä, edistämme uusiomateriaalien hyödyntämistä ja tuotteistamista.
- Taloudelliset ohjauskeinot: Selvitämme kannusteita ja veroja, jotka ohjaavat kiertotalousratkaisuihin, mm. jätevero.

Nimetään kotipesät

- Tukevat toimijoiden toimia muutosalueilla, sparraavat ja edistävät yhteistyötä sekä rahoituslähteiden löytymistä.
- Tukevat konsortioiden ja ekosysteemien aikaansaamista tavoitteena luoda isompia kokonaisuuksia.

Seurataan edistymistä ja rakennetaan yhteistyötä

- Ministeriöiden ja sitoutujien vuoropuhelu.
- Raportointi VNK:n sitoumus2050.fi -alustalle.
- Ohjaus- ja seurantaryhmä seuraa ja sparraa toimia muutosalueilla.

Varmistetaan sitoumusten laatu arviointiryhmällä

- Sitoumusten vaikuttavuuden tae, jota moni valmistelussa mukana ollut organisaatio toivonut.
- Tarkastelee sitoumusten vaikuttavuutta, suosittelee ministeriöille miten edetään ja tarvittaessa kehottaa täydennyksiin.
- Tarkastelee sitoumusten toimien edistymistä raportointivuosina sekä loppuarviolla.

Käynnistetään strategisen LIFE-hanke-ehdotuksen valmistelu

- Strateginen LIFE-hanke rakennetaan muutosalueiden tavoitteiden ja toimien toteuttamiseksi.
- Green dealin ja rahoittajien yhteistyö (esim. Business Finland ja EAKR kansallinen kiertotalousohjelma).

kiertotalouden green deal

Skenaariotyön tuloksia (Taustaksi)

kiertotalouden green deal

Kiertotalousohjelman luonnonvaratavoitteet

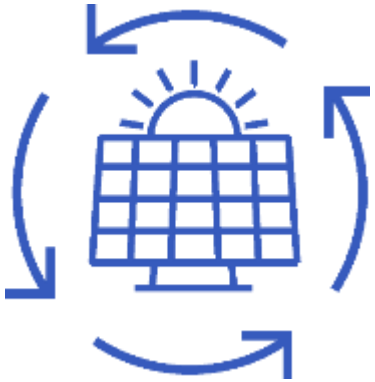

Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa.*

Resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä.

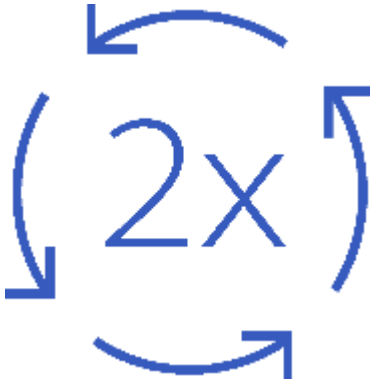

Materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä.

* Vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin.

Suomen raaka-aineiden kulutus taittuu

Kiertotalousohjelman tavoite saavutetaan, mutta Suomen raaka-aineiden kulutus henkilöä kohden säilyy edelleen globaalisti korkealla tasolla.

- Kasvit, riista ja luonnonkala
- Raakapuu
- Fossiiliset polttoaineet
- Metallimalmit
- Ei-metalliset mineraalit
- Maa- ja kiviainekset

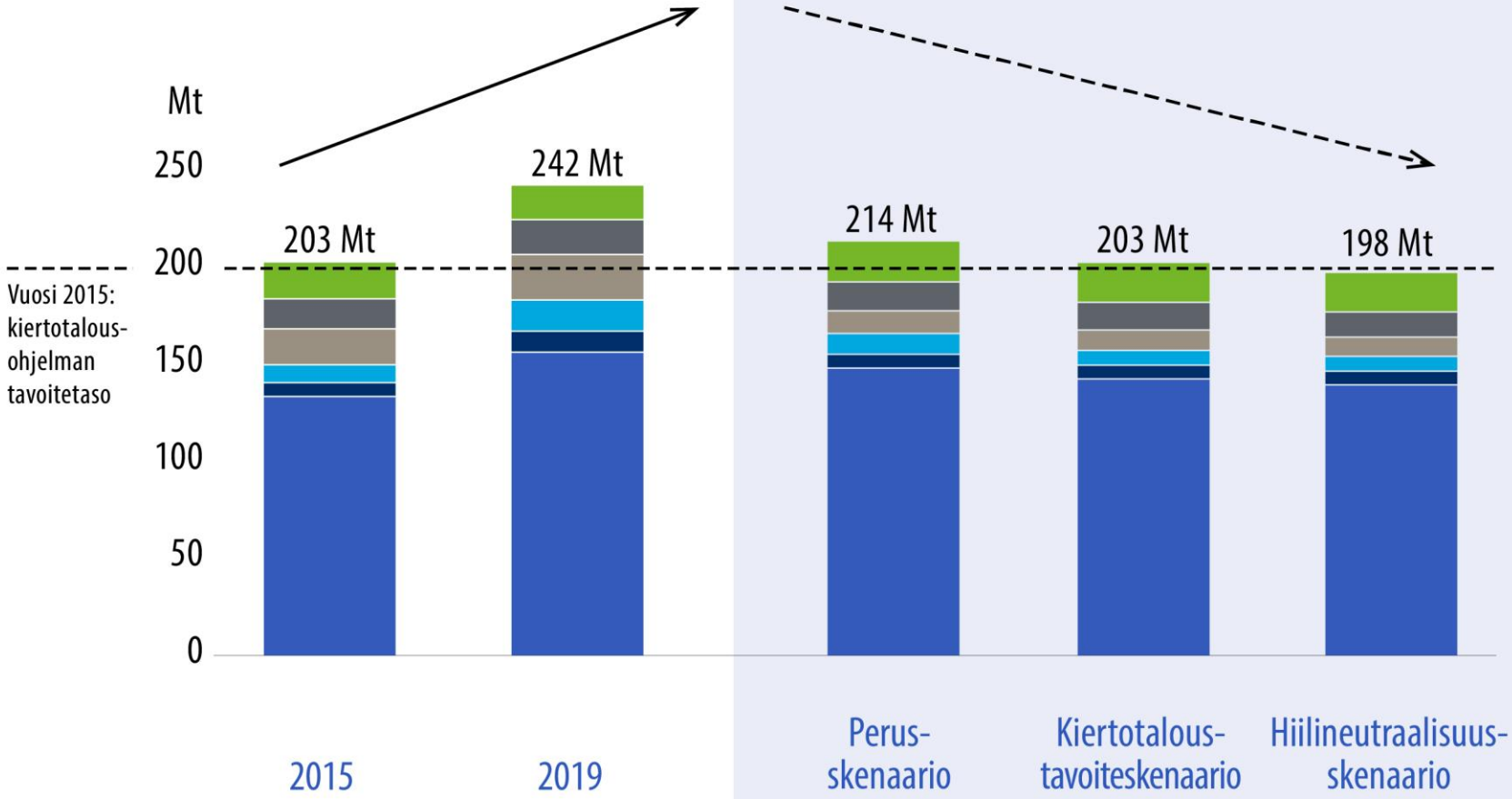

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

BKT vahvistuu, kun luonnonvaroja käytetään kestävämmin

Kiertotaloustoimet lisäävät materiaali-tehokkuutta ja yritysten kilpailukykyä.

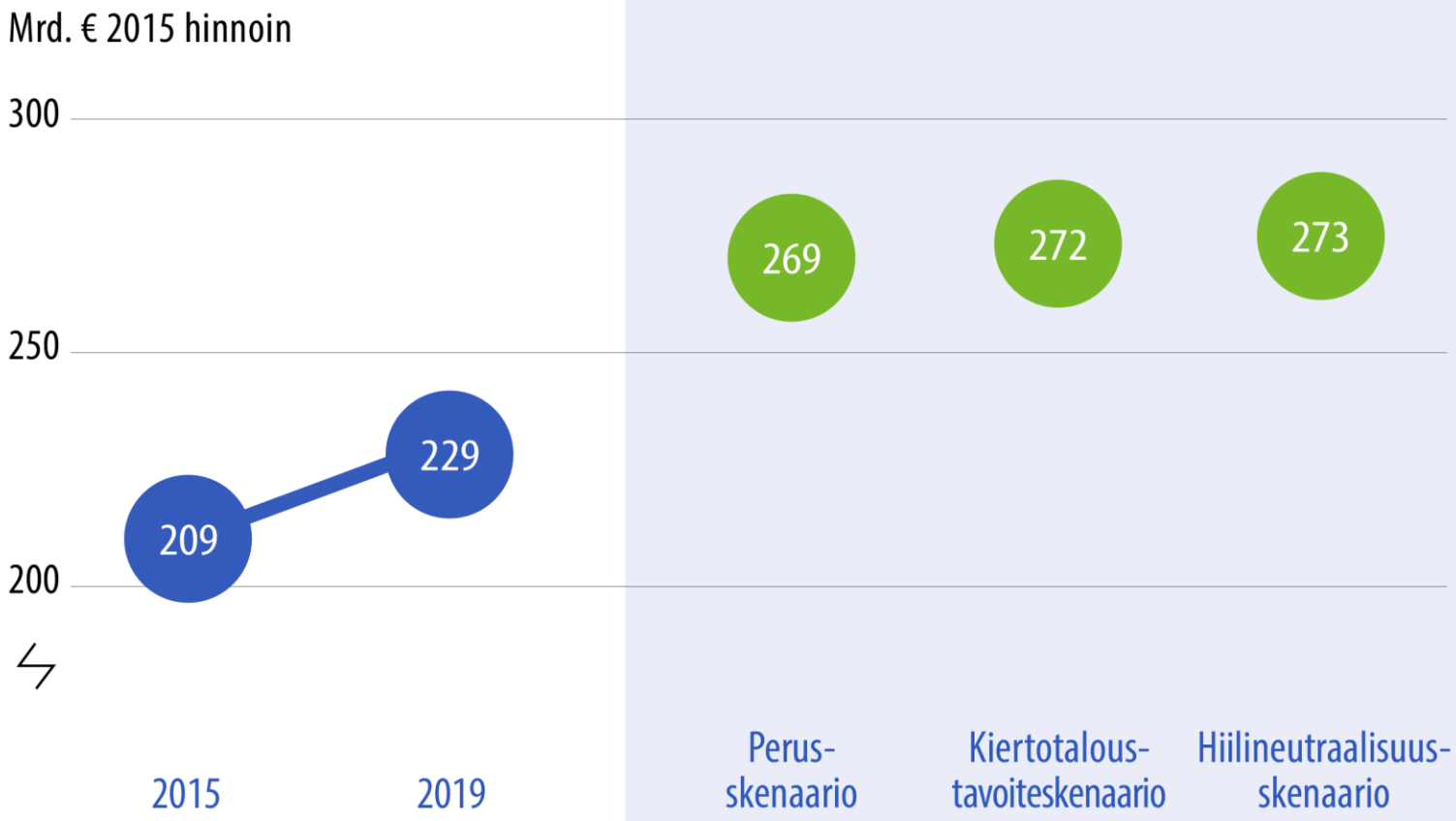

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiertotaloustoimet kasvattavat Suomen resurssituottavuutta

Suomen bruttokansantuotteen ja luonnonvarojen kulutuksen suhde ei kuitenkaan parane riittävästi, ja Suomi jää kauas EU-maiden keskiarvosta.

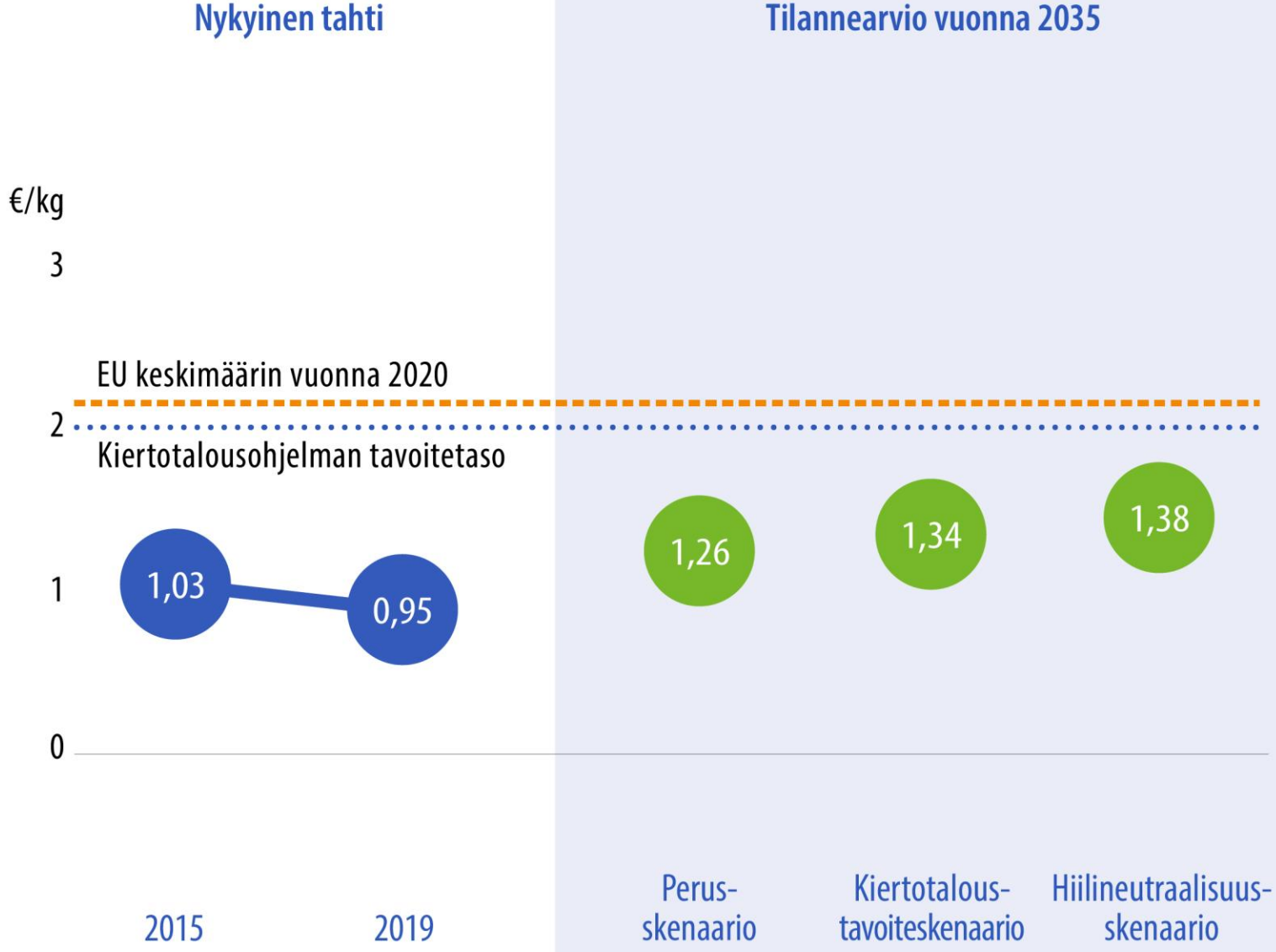

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Suomen kiertotalous-asteen tavoite saavutetaan

Suomen kierrätetyn materiaalin osuus kaikesta materiaalin käytöstä jää kuitenkin EU:n keskiarvon alapuolelle, koska kiertotalousaste EU-maissa oletettavasti paranee lähestyttäessä vuotta 2035.

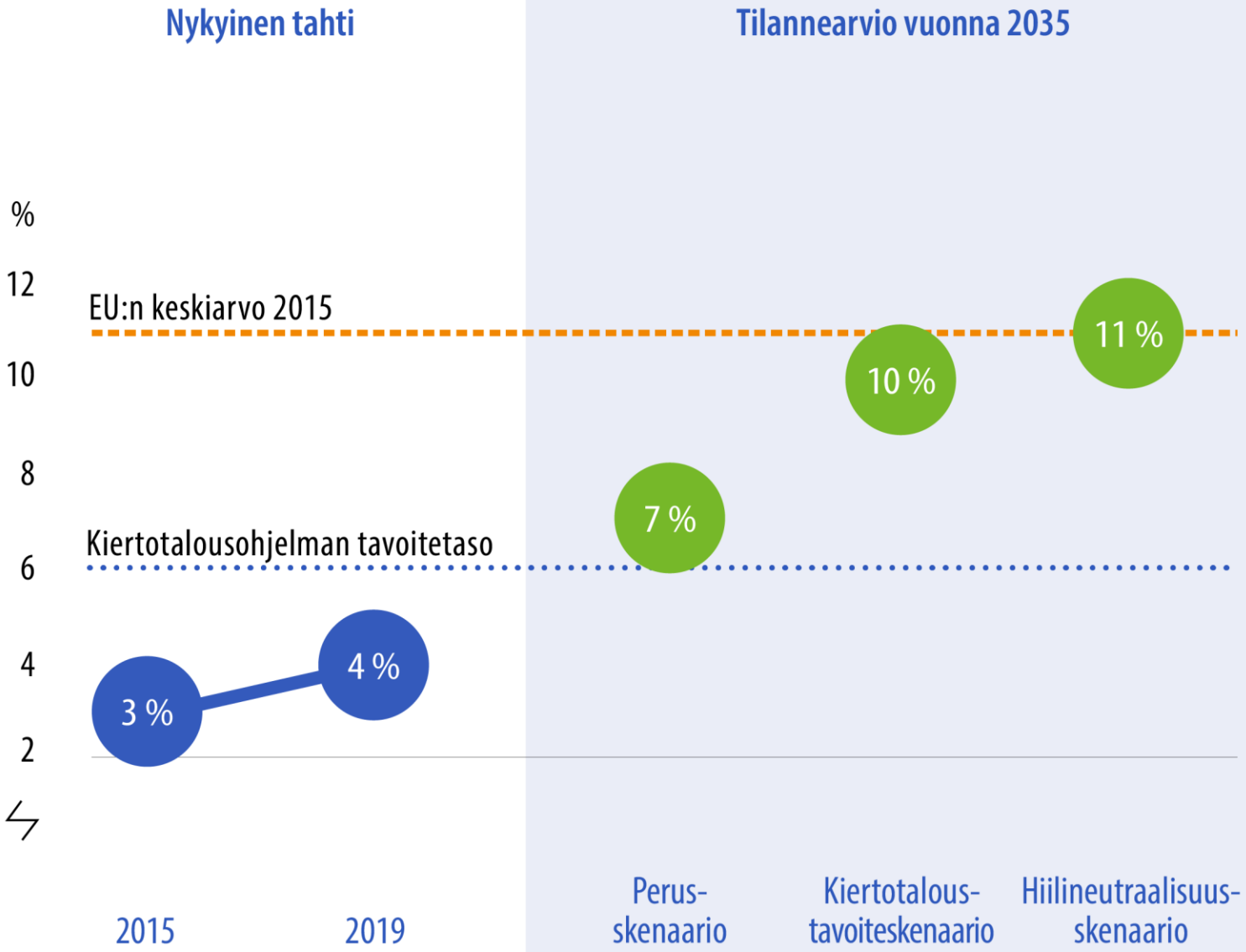

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiertotaloustoimet edistävät Suomen päästöjen laskua ja nielujen kasvua

Maankäyttösektorilla tarvitaan lisää toimia, jotta Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuonna 2035.

Alueperäiset KHK-päästöt

KHK-päästöt, nettotase

Maankäyttösektori (LULUCF netto)

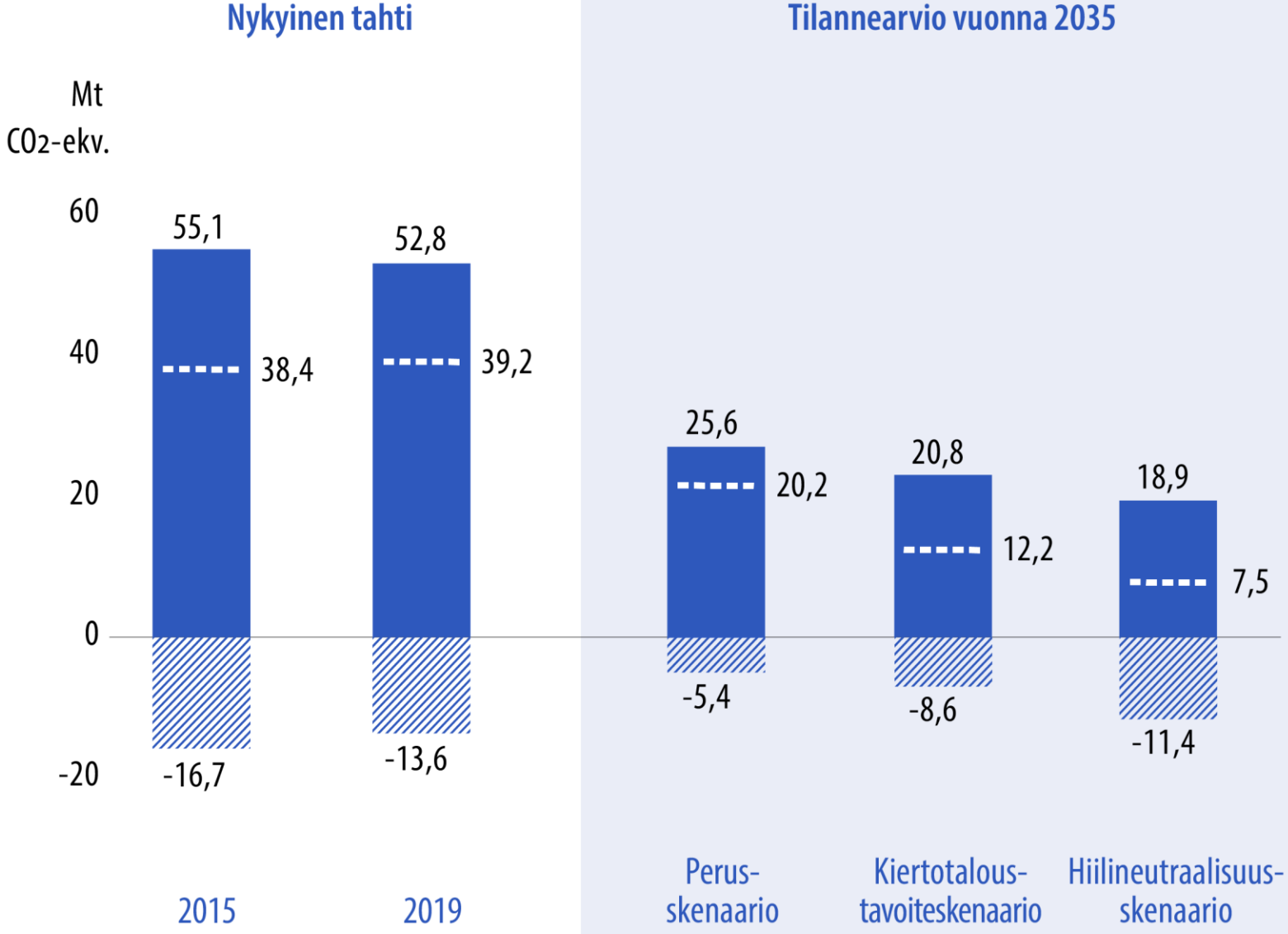

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET